

Økokrim

Den sentrale enhet for etterforskning og påtale av
økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep.
0030 OSLO

Deres referanse
04/3973 SL RAH/rla

Vår referanse
2007/00165-5 400

Vår dato
19.11.2007

Forslag om endringer i skatte-, toll- og avgiftsmyndighetenes taushetspliktbestemmelser - høring av forslag

Vi viser til Finansdepartementets brev av 30.08.07 vedlagt høringsnotat.

I høringsnotatet foreslås det å gi skatte-, toll- og avgiftsmyndighetene en videre adgang enn i dag, til å gi opplysninger til politi- og påtalemyndighet om straffbare handlinger utenfor eget forvaltningsområde.

Utveksling av informasjon mellom forvaltningen og politi- og påtalemyndighet må skje med utgangspunkt i hensynet til effektiv kriminalitetsbekjempelse på den ene siden, og personvern hensyn på den andre siden. Effektiv kriminalitetsbekjempelse fordrer en relativt vid adgang til å innhente opplysninger fra offentlige etater, blant annet for å bekrefte eller avkrefte en mistanke på et tidlig stadium. Personvernehensyn ivaretas etter vårt syn ikke minst ved de strenge taushetspliktregler som gjelder for politiets og påtalemyndighetens arbeid.

Unntak fra taushetsplikt i forhold til Økokrim ved Økokrims håndtering av rapporter om mistenkelige transaksjoner

Enheten for finansiell etterretning (EFE) i Økokrim har i medhold av bestemmelser i hvitvaskingsloven og straffeprosessloven § 61 c nr 2 adgang til informasjonsutveksling med forvaltningen. I forarbeidene til gjeldende hvitvaskingslov fremhevet man viktigheten av at EFE har adgang til å innhente informasjon fra kontrolletatene for å avgjøre om det bør åpnes straffesak, jf. Ot.prp. nr. 72 (2002-2003) side 91. Problemstillingen er for øvrig også nevnt i NOU 2007: 10 Om tiltak om hvitvasking og terrorfinansiering pkt 8.5 (men lovutvalget avsto fra å utrede den videre).

Forvaltningens taushetspliktsbestemmelser, som regulerer deres adgang til å utlevere opplysninger til EFE, er spredt på flere spesiallover og erfaring viser at det synes å herske usikkerhet med hensyn til hvordan reglene skal praktiseres. Det er både vurderingene av om man befinner seg i eller utenfor etatens forvaltningsområde og om det er åpnet en straffesak som særlig volder problemer. Disse problemstillingene er søkt løst ved retningslinjer og rundskriv, men våre erfaringer viser at det fortsatt er

uklarheter på området. I sin konsekvens kan dette medføre at EFE ikke får nødvendige opplysninger fra andre offentlige kontrollmyndigheter under sitt arbeid. Dermed påvirkes direkte enhetens evne til å ivareta lovens formål.

Rapporter om mistenkelige transaksjoner inneholder opplysninger som indikerer hvitvasking av utbytte fra straffbare forhold. Dersom det eksisterer et utbytte fra straffbare handlinger ligger det i sakens natur at midlene stammer fra en primærforbrytelse. Derfor inneholder rapportene ofte opplysninger som vekker mistanke om konkrete lovbrudd som for eksempel narkotikaforbrytelser, ran, menneskesmugling, skatteunndragelser, bedragerier og andre former for økonomisk kriminalitet. Terskelen for å rapportere etter hvitvaskingsloven skal være lav og EFEs etterretning og analyser gjennomføres i en fase hvor det ikke kan sies å foreligge en straffesak. Som det fremgår av gjennomgangen foran vil det ofte være viktig å innhente opplysninger fra andre offentlige myndigheter i saker som faller utenfor etatens forvaltningsområde, og som på dette stadiet av undersøkelsene ikke nødvendigvis gir ”skjellig grunn til mistanke”.

En best mulig behandling av rapporter om mistenkelige transaksjoner fordrer bestemmelser som sikrer en effektiv innhenting av informasjon fra blant annet forvaltningsorganer. Slike regler bør være mest mulig ensartet for de forskjellige forvaltningsorganene og by på færrest mulig vurderingstema. De foreslåtte regler ivaretar disse hensyn både ved at de er ensartet i utformingen og ved at de gir forvaltningen en hensiktsmessig og klart definert adgang til å gi informasjon til Økokrim ved håndtering av rapporter om mistenkelige transaksjoner. Økokrim slutter seg på denne bakgrunn til høringsforslaget på dette punktet.

Endring av mistankevilkåret fra ”skjellig grunn til mistanke” til ”rimelig grunn til mistanke”

”Prinsipper for samarbeid mellom politi/påtalemyndighet og Skatteetaten” (2005) og instruks om operativt samarbeid mellom politi/påtalemyndighet og skatteetaten (2007) legger til grunn at det skal være et tett samarbeid mellom politi- og påtalemyndighet og forvaltningen. For å oppnå dette formålet er det viktig å ha regler som i størst mulig grad legger til rette for samhandling og informasjonsutveksling. Erfaringene fra politi- og påtalemyndighetens samarbeid med forvaltningen viser at taushetspliktbestemmelsene fortsatt oppleves som en hindring for den ønskede samhandling.

Årsaken til problemene synes både å relatere seg både til at vurderingstemaet er uvant å forholde seg til, og til at mistankekravet er strengt. Vi viser til at forvaltningsorganet i slike tilfeller må ta stilling til om det foreligger ”skjellig grunn til mistanke”. ”Rimelig grunn til mistanke” vil etter vårt syn være et enklere vurderingstema for forvaltningen å forholde seg til; det ligger her i større grad veiledning i ordlyden. Vi legger til grunn at en med dette uttrykket sikter til det samme som ”rimelig grunn til å undersøke om det foreligger straffbart forhold” i straffeprosessloven § 224 første ledd – bestemmelsen om når det kan iverksettes etterforskning. Dette uttrykket anvendes for øvrig i flere andre sektorlover som vilkår for inngrep mv. Effektiv kriminalitetsbekjempelse tilsier også at vilkåret endres fra ”skjellig grunn til mistanke” til ”rimelig grunn til mistanke”. Økokrim vil derfor støtte lovforslaget.

Øvrige lovendringsforslag

Også den foreslåtte bestemmelsen om taushetsplikt i særavgiftsloven, og forslaget om kodifisering av gjeldende rett i ligningsloven, tiltres fra Økokrim.

Med vennlig hilsen

Trond Eirik Schea
ass Økokrim-sjef

Sven Arild Damslora
statsadvokat

Kopi: Riksadvokaten, Politidirektoratet